

**การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี**
**Operations by the Good Governance Principles of Local Government
Organizations Affecting the Life Quality of People in Nonthaburi
Province**

วิวัฒน์ บุญเกษม¹

Wiwath Boonkasem¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี (2) เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี และ (3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี เป็นวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากรคือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 400 คน เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถาม และกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 25 คน และเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สกิดิวิเคราะหข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์สาระ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิภาพ หลักคุณธรรมจริยธรรม หลักประสิทธิภาพ หลักการกระจายอำนาจ หลักความโปร่งใส หลักรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ หลักการตอบสนอง หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ
2. คุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม รองลงมา ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ และด้านร่างกาย ตามลำดับ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Faculty of Political Science, Pathum Thani University

3. การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ด้านหลัก
รับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ และด้านหลักนิติธรรม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัด
นนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้
ประชาชนเข้ามาตรวจสอบกระบวนการทำงานของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน อัน
จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนเพื่อรองรับการขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศต่อไป

คำสำคัญ : การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, คุณภาพชีวิตของ
ประชาชน

Abstract

The research purposes were: (1) to study the level of operations by the good governance principles of local government organizations and the life quality of people in Nonthaburi Province; (2) to study the operations by the good governance principles of local government organizations affecting the life quality of people in Nonthaburi Province; and (3) to present the guidelines for developing the life quality of people in Nonthaburi Province. This was the quantitative research and quantitative research. The target population was the people aged 18 years and over, and had household registration in Nonthaburi Province. The sample group for quantitative research was the 400 people, and the research instrument was the questionnaire. The sample group for qualitative research was the 25 people, and the research instrument was the in-depth interview form. The quantitative data analysis statistics were the frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis, correlation analysis, and the qualitative data analysis by the content analysis. The research findings were:

The results were as follows:

1. The operations by the good governance principles of local government organizations in Nonthaburi Province found the overall was at high level; the descending mean were: the equity principle aspect, the effectiveness principle aspect, the morality and ethics principle aspect, the efficiency principle aspect, the decentralization principle aspect, the transparency principle aspect, the accountability principle aspect, the responsiveness principle aspect, and the aspect of rule of law principle, and the participation principle aspect, respectively.

2. The life quality of people in Nonthaburi Province found the overall was at moderate level; the descending mean were: the social relationship aspect, followed by the environment aspect, the mentally aspect, and the body aspect, respectively.

3. The operations by the good governance principles of local government organizations in Nonthaburi Province found the accountability principle aspect, and the aspect of rule of law principle affected the life quality of people in Nonthaburi Province at statistical significance level .05.

4. To promote the participation of the people, the local government organizations should allow people to inspect the local work processes for the maximum benefit of the people, which will affect the life quality of people to support the movement of further development of the country

Keywords : Administration by good governance principles, Organizational effectiveness, Subdistrict Municipality

บทนำ

ธรรมาภิบาล (Good governance) เป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานและการปกครอง เพราะปัจจุบันโลกได้ให้ความสนใจกับเรื่องโลกาภิวัตน์และหลักธรรมาภิบาลแทนการสนใจพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อน เพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมที่หนึ่งมีผลกระทบต่อกันที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตที่ยั่งยืน การมุ่งธุรกิจหรือปฏิบัติราชการต่าง ๆ ต้องให้ความสนใจเรื่องของสังคม ประชาชนและสิ่งแวดล้อม หลักธรรมาภิบาลจึงเข้ามาเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2547)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในท้องถิ่นหลายรูปแบบ เช่น การจัดสรรงบประมาณให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการเองหรือให้การสนับสนุนประชาชนเสนอโครงการเข้ารับงบประมาณไปดำเนินการ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้เป็นการเฉพาะตั้งแต่มาตรา 281 ถึงมาตรา 290 เพื่อกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่ารัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน การทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีหรือคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นหน้าที่สำคัญของภาครัฐและเอกชนที่ต้องร่วมมือกันจัดหาและส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถและมีศักยภาพที่ขจัดความยากจนและยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นโดยการนำเครื่องมือหรือกิจกรรมตามนโยบายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดให้มีสถานศึกษาการให้บริการทางสาธารณสุข การ

จัดระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ และดำเนินนโยบายเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางสังคมให้ประชาชนสามารถนำศักยภาพที่ตนมีอยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การฝึกอบรม หรือฝึกทักษะด้านอาชีพ การส่งเสริมการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรม อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่ยังคงมีความแตกต่างกันในพื้นที่ต่าง ๆ รวมทั้งความแตกต่างกันของลักษณะของประชาชน ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม สภาพแวดล้อม ส่งผลให้การพัฒนาและระดับความเป็นอยู่หรือคุณภาพชีวิตของประชาชนมีความแตกต่างกัน (วุฒิสาร ตันไชย, 2544)

จังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดที่มีการเจริญเติบโตในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเกษตรกรรม การค้าการลงทุน ด้านอุตสาหกรรม ด้านการท่องเที่ยว จากการขยายตัวของภาคส่วนต่างๆ และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้จังหวัดนนทบุรีมีจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของประชากรแฝงและประชากรต่างด้าว เนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านต่างๆ ทั้งอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาที่เกิดขึ้นจากแต่ละภาคส่วนทั้งที่เป็นปัญหาภายในแต่ละภาคส่วนเองและปัญหาเนื่องมาจากผลกระทบที่ได้รับจากการอยู่ร่วมกันกับภาคส่วนอื่นๆ เนื่องจากการอยู่ร่วมกันของทุกภาคส่วนนั้นยังขาดความสมดุลและแนวทางที่จะทำให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน ดังนั้น จากการสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันในแต่ละภาคส่วนทั้งภาคประชาชน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว/บริการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบถึงปัญหาและโอกาสที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันของแต่ละภาคส่วนมุมมองที่มีต่อภาคส่วนอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกัน ตลอดจนความต้องการของแต่ละภาคส่วนต้องการให้เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันกับภาคส่วนอื่นๆ รวมทั้งบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาครัฐที่ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาโดยมุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการระดมความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและประชาชน รวมทั้งตัวแทนภาคส่วน สมาคมต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

จากเหตุผลความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

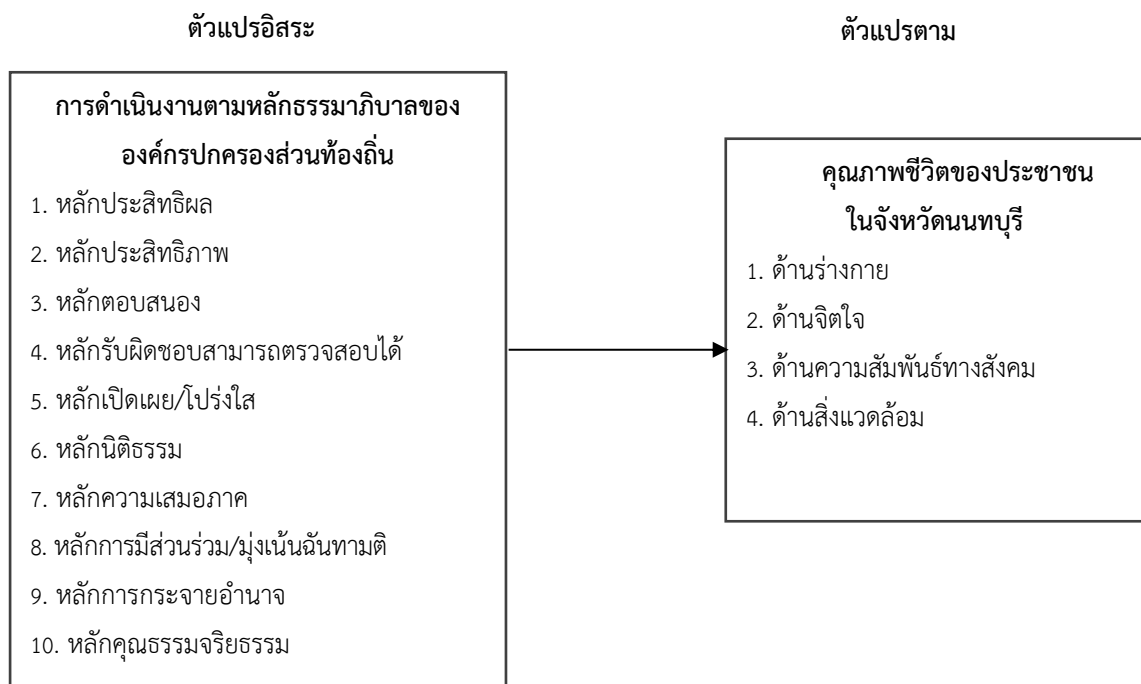
1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560 : 10-12) และแนวคิดคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ตามแนวคิดของ WHOQOL Group (1996 : 354-356) เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในจังหวัดนนทบุรี มีประชากรจำนวนรวมทั้งหมด 1,276,745 คน (ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2563)

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณ ด้วยสูตรของทาโร ยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักตอบสนอง 4) หลักรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการมีส่วนร่วม 9) หลักการกระจายอำนาจ และ 10) หลักคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

แบบสอบถามไปทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วน (rating scale) จะเป็นข้อความที่ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นโดยจำแนกออกเป็น 5 ระดับ

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่า ข้อมูลที่ได้รับจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้ออกแบบจะเป็นข้อมูลที่มีคุณค่า ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของแบบสอบถาม ดังนี้

1. ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ โดยให้อาจารย์และที่ปรึกษาตรวจสอบ หากนำแบบสอบถามไปใช้ในการวิจัยแล้วนั้นจะสามารถวัดในส่วนของเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการวัดได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ กระบวนการตรวจสอบผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน

2. การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ภายหลังจากที่นำเครื่องมือแบบสอบถามไปผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 ชุด

3. การวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) โดยเลือกข้อที่มีค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าเพียงพอสำหรับใช้เป็นมาตรฐานของมาตรวัด

4. การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามเชิงปริมาณ ผู้วิจัยหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งชุด โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ จากผลการวิจัย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยได้เลือกสรรมากำหนดเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัด

นนทบุรี ซึ่งมีผลต่อการนำมาเป็นเกณฑ์ในการชี้วัดการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีและหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาวิจัย

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนนทบุรี

3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยเก็บได้จากกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากข้อมูลภาคสนาม คือ การสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ตามหลักการเชิงเนื้อหาและเหตุผลทางวิชาการ โดยมีการนำกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วย

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้นำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

1.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม โดยพิจารณาจากปัจจัยตัวแปรอิสระ และน้ำหนักของแต่ละตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้สมการพหุคูณ (multiple regression analysis : MRA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ $+1$ แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึง การมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยหรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปอาจใช้เกณฑ์ดังนี้ (Hinkle D, E, 1998 : 118)

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 25 ราย แบ่งออกเป็น ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 5 คน และประชาชนทั่วไป จำนวน 20 คน โดยการสัมภาษณ์ การสังเกตระหว่างการสัมภาษณ์ การจดบันทึกการจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ โดยทำการการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบสร้างสรุป เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ชัดเจนขึ้น

2.1 ผู้วิจัยได้ทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 25 คน แบ่งออกเป็น ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 5 คน และประชาชนทั่วไป จำนวน 20 คน

2.2 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยและทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยบันทึกข้อมูลภาคสนาม

2.3 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยถอดเทปซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างสรุป ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่าสนใจวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการจดบันทึก

ผลการวิจัย

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 และ เพศชาย จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 มีอายุ 41- 50 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 219คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.75 รายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.75

2. การศึกษาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ระดับมาก 4 ด้าน และระดับปานกลาง 5 โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านหลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.07$) ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 3.94$) ด้านหลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.68$) ด้านหลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 3.66$) ด้านหลักเปิดเผย / โปร่งใส ($\bar{X} = 3.37$) ด้านหลักรับผิดชอบต่อสังคมตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.34$) ด้านหลักการตอบสนอง ($\bar{X} = 3.25$) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.24$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.11$) ตามลำดับ

3. การศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้านและปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมา ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.43$) ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 3.33$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.19$)

4. ผลการศึกษาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ด้วยวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อนแบบขั้นตอน (multiple linear regression analysis- enter) จากตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของสมการเท่ากับ 0.266 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยด้านหลัก

รับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ (X_4) และด้านหลักนิติธรรม (X_6) อธิบายความผันแปรได้ร้อยละ 7.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังสมการ $\hat{Y} = 3.220 + 0.078(X_4) + 0.066(X_6)$

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อน แบบขั้นตอน (multiple linear regression analysis-enter) ระหว่างการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	3.220	.296		10.863	.000
ด้านหลักประสิทธิภาพ(X_1)	.010	.031	.017	.325	.745
ด้านหลักประสิทธิภาพ(X_2)	.001	.024	.002	.044	.965
ด้านหลักการตอบสนอง(X_3)	.013	.024	.029	.530	.597
ด้านหลักรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้(X_4)	.078	.034	.128	2.318	.021 *
ด้านหลักเปิดเผย / โปร่งใส(X_5)	.007	.026	.014	.261	.794
ด้านหลักนิติธรรม(X_6)	.066	.033	.104	2.005	.046 *
ด้านหลักความเสมอภาค(X_7)	.010	.026	.019	.366	.714
ด้านหลักการมีส่วนร่วม / มุ่งเน้นฉันทามติ(X_8)	.006	.034	.010	.187	.852
ด้านหลักการกระจายอำนาจ(X_9)	.015	.029	.029	.531	.596
ด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม(X_{10})	.021	.026	.044	.786	.432

R = 0.266, R Square = 0.075, Adjuster R Square = .052
 Std. Error of the Estimate = 0.23905 F = 4.310, Sig = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบกระบวนการทำงานของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน อันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนเพื่อรองรับการขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศต่อไป

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยพลวัฒน์ วิไลชื่นผล และ รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสำนักขาม อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสำนักขาม อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ กุลวัชร หงษ์คุ (2553) ศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครสมุทรสาคร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีทัศนคติในทางบวกเกี่ยวกับหลัก ธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ระดับเห็นด้วยมาก ในขณะที่งานวิจัยของ สุรศักดิ์ โตประสี (2553) ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลังในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความสำนึกรับผิดชอบ หลักความโปร่งใสหลักประสิทธิภาพ และหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน และยังพบว่าธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลัง จำแนกตามภูมิหลังองค์กร ผลวิจัยแสดงให้เห็นว่าภูมิภาคที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลังแตกต่างกัน และยังมีข้อเสนอแนะให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมให้มีการตรวจสอบ การทำงานขององค์กรโดยภาคประชาชนอย่างใกล้ชิดอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ส่วนงานวิจัยของพงษ์พิพัฒน์ นารินทร์ (2563) ศึกษาปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปน้อยดังนี้ หลักประสิทธิผล หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการรับผิชอบ หลักมีส่วนร่วม หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ หลักความโปร่งใส หลักการตอบสนอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักประสิทธิภาพ ธงเทพ สรรธนสมบัติ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปางปะกง อำเภอบาง ประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่ามากไปน้อยดังนี้ ด้านมุ่งเน้นฉันทามติ หลักความเสมอภาคหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการรับผิชอบ หลักประสิทธิผล หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง และหลักกระจายอำนาจใน และงานวิจัยของ กมลพรรณ พึ่งดวง (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม กับหลักความเสมอภาค ตามลำดับส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมาก คือ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการรับผิชอบ

และสามารถตรวจสอบได้ หลักการตอบสนอง ตามลำดับ ส่วนงานวิจัยของ นิชาภา เขยงสิทธิ์ และคณะ (2561) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือหลักความเสมอภาค รองลงมา คือ หลักเปิดเผยโปร่งใส หลักคุณธรรมจริยธรรม หลักการตอบสนองหลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักประสิทธิผล หลักการรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้และการมีส่วนร่วม การพยายามแสวงหาฉันทามติ และน้อยที่สุดคือ หลักประสิทธิภาพตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ์รวิ เลชะกุล (2561) ศึกษาเรื่องธรรมาภิบาล วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กรของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ระดับธรรมาภิบาล ระดับวัฒนธรรมองค์การของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการบริหารจัดการ ด้านหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านหลักองค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และระดับประสิทธิผลการบริหารองค์การของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนรรฆ อีสเฮาะ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอกะปง จังหวัดสงขลา พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอกะปง จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จักรพงษ์ เกเย็น (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตผู้อยู่อาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า ผลการวิจัยพบว่า ผู้อยู่อาศัยในโครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับผลการศึกษาคุณภาพ ชีวิตรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตใน 3 ด้าน ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตด้าน จิตใจ และคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมเพียงด้านเดียวที่อยู่ในระดับไม่ดี ในขณะที่งานวิจัยของ ปรางทิพย์ ภักดีศรีไพรวัลย์ (2559) ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอกะปง จังหวัดลำปาง พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสัมพันธภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านโครงการภายในชุมชน อยู่ในระดับดีมาก และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม

อยู่ในระดับดีมาก และงานวิจัยของ ณัฐวัฒน์ ชันโท (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่หน่วยบริการชุมชน คลินิกศูนย์แพทย์พัฒนา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชน ในภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คุณภาพชีวิตในด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดีเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ และ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีกฎระเบียบที่เป็นเพียงแค่การวางกรอบแนวทางให้ท้องถิ่นปฏิบัติตามอย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ไม่ถูกจำกัดด้วยข้อกฎหมายและระเบียบที่อาจไม่เหมาะสมและเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหา และเพื่อให้ท้องถิ่นได้มีการบริหารจัดการตามแนวทางธรรมาภิบาลที่เหมาะสมตามพื้นที่ของตนเอง

1.2 ควรมีการส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัยหรือผลการศึกษาต่างๆ ด้านการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการเข้าถึง ประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น เพื่อสร้างพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างสมานฉันท์

2. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

2.1 การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดโครงสร้างขององค์กรอย่างชัดเจนและมีความสอดคล้องกับหน้าที่ที่รับผิดชอบและมีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน รวมทั้งกำหนดอำนาจและหน้าที่ที่รับผิดชอบต่าง ๆ อย่างชัดเจน เพื่อบุคลากรและผู้บริหารสามารถใช้อำนาจได้ตามความเหมาะสม

2.2 มีการวางแผนบริหารจัดการการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาความสามารถและมีการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองอยู่อย่างเสมอ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามความต้องการของประชาชน รวมทั้งสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมและมีวิธีการที่แตกต่างกัน

2.3 มีการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น การปลูกต้นไม้ จัดสวน เพื่อเอื้อต่อการให้บริการแก่ผู้รับบริการทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม รวมทั้งจัดกิจกรรมมอบบรมบุคลากรยึดมั่นในค่านิยมและมาตรฐานจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจในหน้าที่ของตนเองมากยิ่งขึ้นและเป็นการเตรียมความพร้อมในการปรับเปลี่ยนแผนงานอย่างเสมอ เพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

2.4 มีการดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ด้วยวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย ประชุมชี้แจง หรือวิธีอื่น ๆ ตามความเหมาะสม และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ารับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะเสนอปัญหา ประเด็นที่สำคัญเพื่อสร้างความพึงพอใจทุกฝ่าย

2.5 การดำเนินงานด้านคุณภาพชีวิตประชาชนควรมีการบริหารเวลาในการดำเนินกิจกรรมประจำวันต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความผ่อนคลาย

2.6 กลุ่มจิตอาสาภายในชุมชนควรมีการกระจายกันไปตามพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือ ดูแล และส่งเสริมทางด้านสุขภาพให้กับประชาชนภายในชุมชนอย่างทั่วถึงโดยการสำรวจตรวจสอบสภาพแวดล้อม และมลภาวะภายในชุมชน เช่น เสียง กลิ่น และดำเนินการแก้ไขปัญหาให้เกิดความเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่นในพื้นที่อื่นหรือภูมิภาคอื่นที่อยู่ในสภาพแวดล้อม หรือบริบทที่แตกต่างจากจังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีความแตกต่างในเชิงภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม ที่อาจส่งผลต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลที่แตกต่างกันในเชิงเปรียบเทียบ

3.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มาจากนโยบายการเสริมสร้างสุขภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น นโยบายการเสริมสร้างสุขภาพกาย และจิตใจ

3.3 ควรมีการนำแบบวัดคุณภาพชีวิตอื่น ๆ เข้ามาศึกษาให้หลากหลายขึ้น เพื่อให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และเป็นแนวทางในการพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชน

บรรณานุกรม

- กมลพรรณ พิงด้วง. (2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิตติ์รวิ เลชะกุล. (2561). ธรรมาภิบาล วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลองค์กรของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- กุลวัชร หงส์คุ. (2553). ธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาเทศบาลนครสมุทรสาคร. หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- จักรพงษ์ เกะเย็น. (2554). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอาศัยในชุมชนของการเคหะแห่งชาติในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษากรณี โครงการเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง อาคารแฟลตเช่า. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- ณัฐวัฒน์ ชันโท. (2557). **คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่หน่วยบริการชุมชน คลินิกศูนย์แพทย์พัฒนา**. ปรินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2547). **การประเมินผลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทของการกระจายอำนาจและการจัดทำกรณีศึกษาจากประสบการณ์ที่ได้รับ กรณีศึกษาเครือข่ายป่าชุมชนลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน องค์การชุมชนประมงพื้นบ้านปัตตานี สภาพพัฒนาหมู่บ้านหนองโก**. (พิมพ์ครั้งที่ 1) นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- ธงเทพ สรรณสมบัติ. (2559). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา**. ปรินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิชาภา เชยะสิทธิ์ และคณะ. (2561). **องค์ประกอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล**. ปรินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ปรางทิพย์ ภักดีศรีไพรวัลย์. (2559). **การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง**. ปรินิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์. (2563). **ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23**. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 8 (32). 168-181.
- พลวัฒน์ วิไลชื่นผล และ รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์. (2563). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสำนักขาม อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา**. ปรินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2544). **การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สุรศักดิ์ โตประสี. (2553). **ธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล**. ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2561). **คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภเทพา จังหวัดสงขลา**. ปรินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- WHOQOL Group. (1996). **What Quality of Life? World Health Organization Quality of Life Assessment World Health Forum**. 17, 354-356.